

D-ALE SEM

La întilnirea tovarăsească organizată de A.T.M. după încheierea seminarului, H. Nicolaide și Ion Lucian au interpretat momentul satiric de mai jos, scris de ei cu acest prilej :

LUCIAN : Iubiți oaspeți !

NICOLAIDE : Nu e bună formula.

LUCIAN : De ce ?

NICOLAIDE : Înseamnă că-ți asumi rolul de gazdă. Dumnealor nu sînt invitații dumitale. Sînt aici în casa lor : Casa oamenilor de artă.

LUCIAN : Mă rog. Găsește tu altă formulă.

NICOLAIDE : Iubiți spectatori !

LUCIAN : Nici asta nu e bună.

NICOLAIDE : De ce ?

LUCIAN : Dumnealor nu sînt spectatori. Sînt regizori.

NICOLAIDE : Regizori la spectacolele lor. Dar cînd vizionează alte spectacole ?...

LUCIAN : Atunci devin... critici.

NICOLAIDE : Mda... ai dreptate. Trebuie găsită o formulă mai fericită.

LUCIAN : Am găsit eu : iubiți colegi !

NICOLAIDE : Te privește. Pe răspunderea ta.

LUCIAN : Ce răspundere ?

NICOLAIDE : Înseamnă că ești de acord cu absolut tot ce s-a discutat aici, în astea patru zile.

LUCIAN : A, nu ! Chiar cu tot, nu !

NICOLAIDE : Și-atunci ?

LUCIAN : Atunci propun : fără nici o introducere, să intrăm direct în subiect. În definitiv, pentru ce am fost invitați noi aici ?

NICOLAIDE : Ca să improvizăm un moment umoristic.

LUCIAN : Umoristic ? ! Și dacă nu rîde nimeni ?

NICOLAIDE : Atunci, spunem că am făcut... satiră.

LUCIAN : Asta presupune... critică.

NICOLAIDE : Foarte bine. În fond, capitolul ăsta tot a fost deficitar la seminar... Criticăm ! Dar pe cine criticăm ?...

LUCIAN : Cum pe cine ? Teatrele.

NICOLAIDE : Adică... clădirile ? Și ce spunem ?... Că scena n-are degajamente... scaunele scîrție... și sala n-are acustică...

LUCIAN : Nu. Îl criticăm pe directorul teatrului.

NICOLAIDE : Foarte bine. Critică-l.

LUCIAN : Eu ?... Păi... nu-l cunosc pe directorul tău...

NICOLAIDE : Critică-l pe directorul tău.

LUCIAN : Al meu ? Fugi de-aici !... Nu e principal. Înseamnă să-i știrbesc din autoritate.

NICOLAIDE : Just. Directorul e un om cu răspundere... Răspunde de repertoriu, de distribuție, de planul de încasări, de schemă, de avansări... Nu, nu ! Dimpotrivă. Trebuie întărită autoritatea lui.

LUCIAN : Atunci, să-l laudăm.

NICOLAIDE : Dar atunci, unde-i hazul ?

LUCIAN : Lasă că are și el hazul lui...

NICOLAIDE : Unde, cînd ?

LUCIAN : În seara premierei, cînd primește felicitări în hol...

NICOLAIDE (*stringindu-i mina*) : Bravo, tovarășe director ! A avut actorul dumitale o creație... Te felicit.

LUCIAN : De unde și definiția : „Felicitarea este o recompensă pe care o primesc creatorii prin reprezentanții lor...”

NICOLAIDE : Ai început să critici...

LUCIAN : Încă nu. Doar n-am stabilit încă pe cine criticăm.

NICOLAIDE : Îți spun eu pe cine. Cineva de care nu depinde nici schema, nu-i în consiliul artistic, n-are acces nici la repetiții, nu se recunoaște la premieră, și e obis-

INARULUI

muit și cu critica, că-l freacă toți...
Autorul!

LUCIAN: Foarte bine. Autorul. Așa trebuie criticat. Că așa scrie piese cu 30 de bărbați și o singură femeie... cu trei replici și 40 de paranteze... Iși ancorează piesa în actualitatea Imperiului roman... și înaintează cu ea cel mult pînă la lupta lui Baiazid cu Mircea cel Bătrîn, că mai încoace n-are documentare... și... și... și!...

NICOLAIDE: Și dacă autorul e un nume consacrat?

LUCIAN: Atunci îl jucăm.

NICOLAIDE: Și nu-l mai criticăm?

LUCIAN: Nu, nu! Autorul nu trebuie criticat. Trebuie criticat criticul care critică autorul.

NICOLAIDE: Foarte bine. Așa trebuie criticat: criticul. Dar stai!... Care din critici, fiindcă sint mulți?

LUCIAN: Numai „unii” din ei.

NICOLAIDE: „Unii”, nu-i bine zis. Înseamnă mai mulți. Ajunge „unul” și fără nume, că poate omul e susceptibil, irascibil, explozibil și foarte posibil ca...

LUCIAN: Ce „ca”?

NICOLAIDE: Vreau să evit cacofonia.
LUCIAN: Evit-o.

NICOLAIDE: Critica lui s-ar putea abate asupra noastră...

LUCIAN: Am găsit și omul. L-am cunoscut adineauri la bufet, și l-am rugat să facă o cronică a mesei de astă-seară...

NICOLAIDE: Și a făcut-o?

LUCIAN: Intr-o clipă!

NICOLAIDE: Probabil, un specialist?

LUCIAN: Nu! Dar cu metodă. Are un tipar pe care-l folosește în orice împrejurare. Schimbă doar pe ici pe colo cîteva cuvinte, și gata cronică. (Citește.)

„Aruncînd o scurtă privire asupra mesei de astă-seară, constatăm cu

bucurie că este bine ancorată în actualitate, fiind închinată evenimentului pe care îl sărbătorim. Totuși, trebuie să remarcăm că da dovadă de o minimalizare a pluralității tematice, neabordînd suficient valențele moral-estetice, filozofico-utilitare ale cuantumului major de idei, vehiculat de realitatea gastronomică... În general, masa își atinge scopul, bucurîndu-se de aprecierea comenselor, lucru complet inexplicabil, datorită eclectismului configurativ al repertoriului culinar. La deschiderea întîlnim verva îndrăcită și savoea țuicii românești. Totuși, e cazul să amintim că e prea „bătrînă” pentru a apărea în prolog. Ne bucură prezența unor virtuți profesionale care prin suculența lor dantelată scot în relief canavaua faptică întrețesută în bogăția de culori și miresme specifice varietății aperitivului. Mă refer la salamul adus în reprezentație tocmai de la Sibiu și care, după părerea mea, nu face decît să scumpească inutil costul montării, putînd fi înlocuit cu succes de elemente tinere, cum ar fi, de pildă, cîrnăciorii prăjiți. Regia rutinieră și șablonardă dovedește lipsă de căutări creatoare, folosind clișee vechi. Ea prezintă vrăbioare fripte la fel cu cele din stagiunile trecute, păstrînd și permanentizînd astfel marile creații ale genului. Scenografia, încercînd unele evadări din banal, cade în formalism, îmbrăcînd ouăle în același aspect transparent, neconsistent și lipsit de căldură... În general, asistăm la un spectacol atractiv, care vorbește elocvent apetitului nostru, fiind în esență... indigest și greu de mistuit!” (Către Nicolaide) Ce zici de asta?

NICOLAIDE: Banal. De-astea am citit eu sumedenie... Era vorba să criticăm numai unul singur.

LUCIAN : Cum o să critici numai unul singur ? Să creadă că ai ceva personal cu el ?...

NICOLAIDE : Ai dreptate. Cu criticii nu e bine să te joci de-a critica... Așa că propun să-l luăm în primire... pe regizor...

LUCIAN : De acord.

NICOLAIDE : În fond, el e „factotum“.

LUCIAN : De unde deduci asta ?

NICOLAIDE : Din anunțurile apărute în ziare : Teatrul de dramă și tragedie antică prezintă *Agonia Antigonei* de Sofocle Ionescu, în regia lui...

LUCIAN : Fii atent cum scrii asta !

NICOLAIDE : Las-că știu eu : cu litere mari, în chenar, pe două culori și cu ghilimele...

LUCIAN : Și restul ?

NICOLAIDE : Care rest ?... Mai sînt și alții ?...

LUCIAN : Ai dreptate. Regizorul e esențialul.

NICOLAIDE : Probă că atunci cînd e vorba să monteze o piesă, merge la esență...

LUCIAN : Cum adică ?

NICOLAIDE : Adică, tu nu știi ?... Să spun eu !... Ca să mă pun eu rău cu el... Bine ! Să-ncep cu o întrebare : cunoști actul V din *Othello* ?

LUCIAN : Da.

NICOLAIDE : Se petrece într-un dormitor.

LUCIAN : „Petrece“ nu e bine zis.

NICOLAIDE : De ce ?

LUCIAN : Fiindcă în actul V numai de petrecere nu e vorba.

NICOLAIDE : Da, dar totuși *Othello* îi face de „petrecanie“ *Desdemonei*...

LUCIAN : Bine, bine. Treci la „esență“ !

NICOLAIDE : Acțiunea se petrece într-un dormitor... Deci : ce aduci în scenă, ca decor ?

LUCIAN : Un dormitor.

NICOLAIDE : Din secolul al XIII-lea ?

LUCIAN : Nu. Din secolul al XVIII-lea. E mai fastuos. Dă mai multe posibilități de montare... Brocarte de aur, dantele, covoare de Damasc, cristale de Veneția...

NICOLAIDE : Mă rog, toată conștiința secolului al XVIII-lea. Și cît costă asta ?...

LUCIAN : Scump, dar merg la succes sigur...

NICOLAIDE : Și cu ce mai montezi, pe urmă, piesa originală ?

LUCIAN : Păi, n-o să rămii cu economii de la *Othello* ?... Plus cearșaful *Desdemonei*, care poate fi folosit ca fundal...

NICOLAIDE : Nu e bine. Asta-i risipă de fantezie... dar denotă lipsă de rafinament...

LUCIAN : Ce-nțelegi prin rafinament ?

NICOLAIDE : Esențialul. Ce e esențialul într-un dormitor ?

LUCIAN : Patul.

NICOLAIDE : Ce vorbești ? ! Un pat întreg ? Asta înseamnă naturalism...

Unde-i puterea de sugerare a decorului esențial ?...

LUCIAN : În plapumă.

NICOLAIDE : Și nici de aia nu e nevoie. Ajunge o simplă pernă... pe care o sugerezi printr-un singur fulg. Și subliniezi prin asta și acel minuscul și eteric nimic de care se leagă *Othello* în telurica lui gelozie... Înțelegi ?

LUCIAN : Nimic !

NICOLAIDE : Eram sigur... Totdeauna regizorul a fost un neînțeles !...

LUCIAN : Eu nu știu ce-a fost și nici ce este regizorul — deși am participat atent la mai toate prelegerile de la seminar — dar chestia cu fulgii o găsesc absurdă. Mai bine stîngi lumina. Asta înseamnă esențial. În tunicul sugerează noaptea. Noaptea sugerează somn... și somnul sugerează dormitor.

NICOLAIDE : Iată pentru ce majoritatea spectacolelor noastre se desfășoară pe întuneric...

LUCIAN : Dar vezi că nu toate piețele se desfășoară în dormitoare...

NICOLAIDE : Și totuși se doarme la ele foarte comod...

LUCIAN : Cu asemenea condiții create, să-l văd eu pe-ăla care rezistă la somn...

NICOLAIDE : Degeaba încerci să minimalizezi importanța întunericului pe scenă... Sînt anumite piese care nici n-ar merita să vadă lumina rampei... Și aici intervine răzbu-narea directorului de scenă...

LUCIAN : Aoleu ! E răzbu-nător ?

NICOLAIDE : Unii !

LUCIAN : Atunci, propun să ne re-profilăm critica și s-o transferăm la actori... Aștia ne sînt colegi, ne leagă aceleași bucurii și necazuri... Ne-nțeleg...

NICOLAIDE : Nu, nu. De actori nu ne legăm... Actorul e și mai sensibil, și mai susceptibil... Dacă îl critici, își pierde din elan și nu mai are curaj să joace...

LUCIAN : Ei, lasă că unii au grijă să-și întărească elanul cu câteva sticle de curaj, înainte de spectacol...

NICOLAIDE : Și pentru câteva cazuri izolate, să criticăm toți actorii ? Mai

ales că majoritatea dintre ei și-au luat angajamentul să se lase de... aperitive.

LUCIAN: Cînd ?

NICOLAIDE: Mereu...

LUCIAN: Atunci, nu ne legăm decît de cei care întîrzie la repetiții...

NICOLAIDE: Păi, nici de-ăștia nu mai sînt. Au fost criticați, oamenii au înțeles și de-atunci nu mai întîrzie nimeni. Dă cite unul telefon și spune că nu mai vine deloc.

LUCIAN: Dacă nu vine deloc, n-are rost să ne legăm de el... Ne legăm de cei care vin, dar nu-și învață rolul...

NICOLAIDE: De ce nu-l învață ?

LUCIAN: Ei, asta-i! Au și ei un rol, la un an o dată, și vrei să-l și învețe?!...

NICOLAIDE: În cazul ăsta, nu ne rămîn de criticat decît cei care vin, își învață rolurile, nu beau, sînt disciplinați, talentați, dar își permit IMIXTIUNI în concepția regizorală.

LUCIAN: Cum adică ?

NICOLAIDE: Adică, regizorul care se luptă să dea spectacolului o notă cît mai originală... îi spune actorului: „În clipa cînd simți că ești ciuruit de gloanțe, mori în picioare, ca să punem accentul pe FERMITATEA eroismului, nerealizat suficient de autor...” Și actorul, nereceptiv la indicația regizorului, se încapățînează să moară normal. Banalizînd metafora regizorală. Și-atunci, bietul regizor e silit să-l admonesteze și să ceară înlocuirea lui.

LUCIAN: Cu cine ?

NICOLAIDE: Cu un actor mai slab, dar care acceptă să moară în picioare... odată cu piesa. Înțelegi ?

LUCIAN: Perfect. Care va să zică, ne-ntoarcem la actor. Tot el e vinovat.

NICOLAIDE: Nu, dar nici în regizor

nu putem lovi, fiindcă, în ultimă instanță, el face distribuția.

LUCIAN: Dacă nu i-o face directorul.

NICOLAIDE: Sau soția directorului...

LUCIAN: Cunoști vreun caz ?

NICOLAIDE: Nu!... Dar, de ce să nu le dăm și o sugestie?...

LUCIAN: Era vorba să criticăm, nu să dăm sugestii.

NICOLAIDE: Să criticăm. Dar tu nu vezi că n-avem pe cine?...

LUCIAN: Și totuși la noi, în teatru, lucrurile nu merg chiar așa cum trebuie... Din cauza cui ?

NICOLAIDE: Din cauza vinovatului...

LUCIAN: Ei, ăsta trebuie descoperit și criticat...

NICOLAIDE: L-am găsit.

LUCIAN: Cine-i ?

NICOLAIDE: Portarul teatrului. ăsta e vinovatul principal.

LUCIAN: Crezi?...

NICOLAIDE: Sînt sigur. Cine lasă să pătrundă în teatru piesele proaste ?

LUCIAN: Portarul.

NICOLAIDE: Dacă piesa n-are conflict, cine a interzis intrarea conflictului pe scenă ?

LUCIAN: Portarul.

NICOLAIDE: Cine lasă să pătrundă în teatru talente care n-au nimic comun cu această meserie ?

LUCIAN: Portarul.

NICOLAIDE: Cine permite spectatorilor să plece acasă după actul I ?

LUCIAN: Portarul.

NICOLAIDE: Și cum se explică faptul că teatrul nu-și găsește profilul?...

LUCIAN: Nu-l lasă portarul să intre !

NICOLAIDE: Și cine e vinovat că de 10 minute noi doi facem aici satiră fără umor ?

LUCIAN: Portarul A.T.M.-ului, care ne-a lăsat să intrăm.

NICOLAIDE: Aici există un risc. Că dacă nu ne lasă să și ieșim... ne-am ars!...

